

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ

ОБРАЗАЦ - 11

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Мр Биљана Ристић

ФРАНЦУСКА КЊИЖЕВНОСТ У СРПСКИМ КЊИЖЕВНИМ НОВИНАМА И
ЧАСОПИСИМА ДО 1941.ГОДИНЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ	
1.	Датум и орган који је именовео комисију Наставно-научно веће Филозофског факултета на седници одржаној 18.3.2016. године.
2.	Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: 1. Др Павле Секеруш, редовни професор за ужу научну област Романистика, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, председник Комисије, изабран у звање 25.02.2010. 2. Др Миливој Ненин, редовни професор за ужу научну област Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, изабран у звање 17.03.2005. 3. Др Катарина Мелић, ванредни професор за ужу научну област Француска књижевност и култура, ФИЛУМ, Крагујевац, изабрана у звање 13.12.2012. 4. Др Тамара Валчић Булић, доцент за ужу научну област Романистика, Филозофски факултет, Нови Сад, ментор, изабрана у звање 15.12.2014.
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ	
1.	Име, име једног родитеља, презиме: Биљана Александар Ристић
2.	Датум рођења, општина, република: 28.12.1971, Врање, Србија
3.	Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 23.02.2001. Алфонс Доде – присуство писца у нашем школству
4.	Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Филолошке науке

III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:**ФРАНЦУСКА КЊИЖЕВНОСТ У СРПСКИМ КЊИЖЕВНИМ НОВИНАМА И ЧАСОПИСИМА ДО 1941.ГОДИНЕ****IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:**

Докторска дисертација кандидаткиње Биљане Ристић обухвата 346 страница компјутерски уређеног текста подељеног у десет поглавља.

На почетку дисертације дате су кључне документацијске информације (стр. 2-10), апстракти на српском и енглеском језику (стр.11-12), као и садржај (стр. 13-14).

1. Увод (стр. 15-23): у њему кандидаткиња наводи предмет, циљ и методологију истраживања.
2. Књижевне новине и часописи у Србији до 1941. године (стр. 25-135)
3. Француски писци у српским књижевним новинама и часописима (стр. 136-258)
4. Жанрови у периодици – поезија, проза, драмска дела, критика (стр. 259-268)
5. Наши преводиоци и критичари француске књижевности у часописима (стр. 269-305)
6. Француска књижевност у часописима у односу на друге велике стране књижевности (стр. 306-315)
7. Читалачка публика – утицај часописа на популарисање француске књижевности у Србији (стр.316-322)
8. Закључак (323-330)
9. Прилози (стр. 331-337)
10. Библиографија (стр. 338-346)

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација мр Биљане Ристић под називом ФРАНЦУСКА КЊИЖЕВНОСТ У СРПСКИМ КЊИЖЕВНИМ НОВИНАМА И ЧАСОПИСИМА ДО 1941.ГОДИНЕ бави се присуством француске књижевности и културе у српским часописима од њиховог настанка (друга половина 18. века) све до 1941. године.

У првом поглављу кандидаткиња представља предмет свог истраживања, а затим даје преглед најзначајнијих аутора који су се бавили питањем присуства француске књижевности у нашој периодици, као и радова посвећених културним и књижевним везама између Србије и Француске. На крају, она образлаже организацију даљег излагања и даје основне податке о часописима који су у даљем раду анализирани.

Друго поглавље подељено је у пет потпоглавља. У првом кандидаткиња сумарно описује историјске и културне услове и појаву првих књижевних часописа у Србији крајем 18. века, наводећи да у њима нема прилога о француској књижевности. У другом потпоглављу кандидаткиња се посвећује анализи појаве прилога о француској књижевности у српској периодици у првој половини 19. века, док у трећем проучава њено присуство у другој половини 19. века. У четвртном потпоглављу кандидаткиња разматра присуство француске књижевности у периоду од почетка 20. века све до Првог светског рата. Коначно, кандидаткиња пето потпоглавље посвећује питању присуства француске књижевности у периодици између два светска рата: број књижевних часописа је порастао, а они настоје да иду у корак с временом и редовно прате дешавања на француској књижевној сцени.

Треће поглавље издељено је на три потпоглавља која су посвећена редом: прозним писцима, песницима и књижевним критичарима. Француске прозне писце представила је у оквиру књижевних праваца којима су припадали, док је песнике и књижевне критичаре приказала строго хронолошки. Прво потпоглавље је стога даље издељено према књижевно-историјској периодизацији на шест мањих целина, посвећених средњовековним писцима, писцима хуманизма и ренесансе, затим барока и класицизма, те 18, 19 и 20. века. Преостала два не садрже мање целине. Кандидаткиња систематично бележи свако појављивање француских писаца одређене епохе: белешке о њима и њиховим делима, критичке приказе и осврте, као и преводе одломака из њихових дела. Док је потпоглавље посвећено средњем веку веома кратко (садржи само Песму о Роланду, остварење анонимног аутора и Франсоа Вијона), потпоглавље посвећено 19. веку садржи низ писаца и забележених прилога о њима.

Четврто поглавље, знатно краће од претходног, посвећено је анализи присуства различитих жанрова у периодици. Подељено је на два потпоглавља: прво се тиче француске поезије, прозе и драме, а друго књижевне и позоришне критике.

Пето поглавље подељено је на два потпоглавља која се тичу редом часописа 19. века и оних с почетка 20. века. Поред разматрања о ставовима уредништава часописа према преводилачкој делатности и преводиоцима, као и о тенденцијама у избору преводне књижевности, кандидаткиња на 25 страна као драгоцен допринос даје библиографски списак прилога (превода са француског) у часописима посебно плодних преводилаца као што су Јелена Ђоровић Скерлић, Душан Ђокић, Богдан Поповић, Зоран Мишић, Миодраг Ибровац, Милош Савковић и неки други.

У шестом поглављу, кандидаткиња проучава однос француске и „других великих страних књижевности“ у домаћим часописима, указујући на различите уређивачке

политике као и на различите тренутке у развоју часописа и општој друштвеној и културној клими.

У **седмом поглављу** указује се на значај који су прилози у часописима имали на популарисање француске књижевности у Србији, без обзира на чињеницу што су са своје стране и састав читалачке публике и морална начела епохе утицали на избор прилога који се у часописима објављују.

У **Закључку** (323-330) је дат преглед резултата истраживања о хронолошком развоју присутности француских писаца. Овај преглед допуњен је одговарајућим закључцима, коментарима и смерницама за могућа даља истраживања.

Девето потпоглавље (Прилози) састављено је из две мање целине. У првој је дата библиографија српских књижевних новина и часописа до 1941.године у којој поред азбучно поређаних. У другој је абecedно уређени индекс француских писаца (на француском), а свако име је затим транскрибовано на српски језик онако како се појављивало у часописима.

Библиографија под редним бројем десет (стр. 338-346), издељена је на примарну литературу (часописе из којих је ексципиран корпус прилога) која међутим није дата у библиографији већ у претходном поглављу (Прилози), а секундарна литература је издељена на историје и теорије књижевности (35 библиографских јединица), приручнике (12 јединица), књиге, студије и чланке (106 библиографских јединица).

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији:

1. Магистарска теза под називом *Алфонс Доде – присуство писца у нашем школству* одбрањена 2001. испитује и проучава заступљеност овог писца у нашој културној средини и нашем школству од краја XIX века па до данашњих дана. У првом поглављу, кандидаткиња је проучила заступљеност превода Додеових дела у преводима као и у књижевним критикама и чланцима објављеним у домаћим часописима те показује да су о Додеовом делу писали значајни српски интелектуалци као што су Јован Скерлић, Богдан Поповић, Милан Ђурчин и други. У даљој анализи, кандидаткиња показује његову заступљеност у позоришним адаптацијама, а затим у уџбеницима француског језика, указујући затим и на разлоге за погодност Додеовог дела за упознавање француске културе и цивилизације. Рад показује развијене аналитичке способности кандидаткиње и способност за бављење научним радом.

2. Биљана Ристић, „Словенски елементи у романима Алфонса Додеа и рецепција овог француског писца у Србији“, *Језик, књижевност и култура*, Тематски зборник радова, главни и одговорни уредник проф. др Бојана Димитријевић, 2014, стр. 282-292.

У овом раду, Биљана Ристић износи да је рецепција Алфонса Додеа првенствено текла кроз објављивање његових дела у нашим књижевним часописима и да је он стекао велику популарност код читалачке публике крајем деветнаестог и почетком двадесетог века. Она затим разматра „илирске“ односно словенске елементе које у своје романе уноси Алфонс Доде, наводећи претходно ауторе који су ове елементе већ проучавали (М. Ђурчин, М. Марковић, М. Павловић и други).

3. Биљана Ристић, „Српски књижевни часописи на почетку XX века – наш сусрет са француском књижевношћу и културом“ *Контексти*, Други међународни интердисциплинарни скуп младих истраживача друштвених и хуманистичких наука, Нови

Сад, 2015, стр. 359-372.

У овом раду кандидаткиња Биљана Ристић приказала је део резултата својих истраживања везаних за присуство француске књижевности и културе почетком XX века: часописи модерне наглашеније су заступали одређене поетичке концепције те су у већој мери него у романтизму или реализму били усредсређени на естетичке вредности. Овај период је био период динамичких промена готово на свим пољима друштвеног, социјалног и културног живота. Кандидаткиња показује да су се многа значајна књижевна остварења француске књижевности (у целини или једним делом) прво појављивала у нашим књижевним часописима, да је француска књижевност била доста заступљена, а највише у *Српском књижевном гласнику*. Коначно, кандидаткиња констатује да за разлику од часописа из претходног века који су углавном објављављивали француску прозу, часописи 20. века објављују и француску поезију, као и критику; најзаступљенији писци су Доде, Мопасан, Балзак, Анатол Франс, Виктор Иго.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА	
<p>На основу спроведеног истраживања о присуству француске књижевности у српским књижевним часописима до 1941. године, кандидаткиња изводи низ закључака од којих издвајамо најзначајније: у другој половини 19. века прилози о француској књижевности су бројнији него у првој; још тада, неки часописи (<i>Бранково коло</i>) објављују писце тада актуелне у самој Француској, а може се запазити и превласт реалистичког књижевног модела. У периоду од почетка 20. века до 1914, француска књижевност веома је заступљена у нашим књижевним часописима; за разлику од 19. века, није више доминантна проза, већ се све више објављује француска поезија и књижевна критика. Између два рата већа пажња посвећује се критичкој мисли и француско-српским књижевним и културним везама, а постоји и тежња да се приказују и савремени француски писци и они ранијих периода. У детаљном прегледу појављивања француских писаца различитих епоха у српским часописима, кандидаткиња закључује да се по заступљености издвајају Молијер, Виктор Иго, Мопасан, Зола, Алфонс Доде, затим Ромен Ролан, Анатола Франс, Андре Жид и још неки други. Мања је заступљеност француских песника у односу на прозне писце: интересовање за песнике готово и да не постоји код наших уредника часописа XIX века, али се затим у првој половини XX века ситуација мења. Сва три књижевна рода били су присутни у часописима: од француских прозних писаца највише су уважавани представници вредности класичне културе (Молијер и Расин, Балзак), интелектуализам Пола Валерија, Анатола Франса и Ромена Ролана; поезија 19. века је најприсутнија, као и модерна француска лирика. Позоришна критика обухватала је француски класични репертоар и модерне драме. У одређеним рубрикама у часописима јављају се полемике о неким делима, критички осврти, прикази дела изашлих у Француској; значај и број оваквих прилога временом се повећава. Преводиоци са француског језика су били угледни универзитетски професори и интелектуалци, о чему кандидаткиња извештава детаљно и библиографски прецизно. Што се тиче односа са другим страним књижевностима, док је у 19. веку у часописима велика пажња поклањана немачкој и руској књижевности, нарочито у Војводни, са <i>Српским књижевним гласником</i> расте интересовање за француску књижевност, које ће бити велико и у другим листовима прве половине 20. века.</p>	
VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА НАПОМЕНА:	
Кандидаткиња на прегледан и јасан начин приказује и тумачи резултате свог истраживања, те на основу њих изводи логичне, на грађи чврсто утемељене и релевантне закључке.	
IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:	
1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме	ДА
2. Да ли дисертација садржи све битне елементе	ДА
3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци	
<p>Дисертација представља прво темељно и систематично истраживање присуства француске књижевности у српским часописима све до 1941. године. Досадашња истраживања на ову тему фокусирали су се углавном на поједине часописе или на одређене писце, а овај рад доводи до првих систематизација, тј. приказује присуство француске књижевности у великом броју српских новина и часописа. Резултати истраживања дају јасну слику заступљености француске књижевности у нашој књижевној периодици од XIX века до почетка Другог светског рата.</p>	
4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања	
<p>У докторској дисертацији нису уочени недостаци који би утицали на валидност резултата истраживања или на коначну структуру текста. Кандидаткиња ће свакако извршити извесне корекције приликом евентуалне припреме рукописа за штампу (допуњавање библиографије је једна од њих).</p>	
X ПРЕДЛОГ:	
<p>На основу укупне оцене дисертације, Комисија предлаже да се докторска дисертација мр Биљане Ристић под називом КЊИЖЕВНОСТ У СРПСКИМ КЊИЖЕВНИМ НОВИНАМА И ЧАСОПИСИМА ДО 1941. ГОДИНЕ прихвати и да се кандидаткињи одобри одбрана.</p>	

У Новом Саду, 12. маја 2016.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Проф. др Павле Секеруш, председник

Проф. др Миливој Ненин, члан

Проф. др Катарина Мелић, члан

Доц. др Тамара Валчић Булић, ментор

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење, односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.